

Urât și sărăcie

Mihai Eminescu

Urât și sărăcie sunt acei doi tovarăși,
A căror urme crude le aflu pururi iarăși
Pe orice chip și-n orice-ndrăznii de a iubi...
Iubit-am poate cântul, voit-am a robi
Cu el un suflet dulce, al meu întreg să fie...
Zburat-au chip și cântec - urât și sărăcie!
Căci ce nu ai în clipa în care ai dorit
Se schimbă-n rău cu vremea, de farmec sărăcit.
S-arată înainte-ți o schele despoiată
De orice vis cu care o îmbrăcai odată.
Puterea tinereții, a minții vioiciune,
A inimii bătaie, și gingașa minune
Din ochi, când toată viața în ei îți este scrisă
De o citește-oricine scrisoarea ei deschisă,
Dar mai cu seamă aceea ce tu vrei s-o citească...
Cum trec, cum trec cu toate... și fără să le oprească
Nimic... Astfel te-ntuneci o stea în vecinicie
Și ce-ți rămâne-n urmă? vreme și sărăcie.
Da, vreme! numai vreme să aibi să simți deplin
Ce mult puteai în lume, și cât, cât de puțin
Ți-a fost dat. Dacă nobil ai fost și blând și drept,
Dacă prin a ta minte ai fost un înțelept,
Având darul pe care natura-l poate da,
Frumsețe, minte, ajuns-ai cineva?
Căci nu caută lumea aceea ce slăvește,
Aceea ce o prinde - ci ceea ce-i priește.
Dacă ești rău și-i vine răutatea la-ndemână,
Dacă ești prost, și vasta prostie e stăpână,
Sau de-un deșert atârnă în lume a ta soartă
Și nu știi cum deșertii prin lingușiri se poartă
Sau nu poți ști... Atuncea de ce folos e ție
C-ai avut tot ce firea ți-a dat cu dărnicie,
Că ești podoabă scumpă în lume orișicui,
Podoabă ce nu-i trebui în lume nimănui?

Virtutea e-o poveste... când gândul ți-l ascuți,
Tu vezi că slăbiciuni sunt vestitele virtuți:
Noblețea-i slăbiciunea acelor ce nu pot
Pe sine să se puie deasupra peste tot,
Să aibă pentru toate adânc și greu dispreț,
Hrănind a lui viață din sute de vieți.
A nu-ți ține cuvântul când nu-ți vine-ndemână
A dezbrăca pe-acela ce ți s-a dat pe mână,

A înșela mulțimea cu mii făgăduințe,
Când ai mințit o dată să te mai pui să minți,
A urgisi pe-acela care ți-a făcut bine,
A împle a lui nume de pete și rușine -
Aceasta nu e nobil... Dar toți - și-ndeosebi
O fac ușor - tu numai stai vecinic să întrebi.
Tu numai îți pui vorba și gândul la cântar,
Tu numai vrei a-ntrece caracterele mari,
Privind peste mulțime cu multă nepăsare...
Ei bine! P-astă dramă și soarta ta cea mare.
Din astă cumpănire de drept și datorie,
Ce ți-a rămas la urmă? Urât și sărăcie.

Iubit-ai? Ah! un caier de cânepă nu-i moale,
Nu-i blond cum e podoaba cea dulce-a frunții sale!
Cu gura ei subțire și mâni reci ca de ceară,
Iar ochiu-i plin de raze străluce în afară,
Răpindu-ți ție ochii cu a lor strălucire.
Tu n-ai gustat din rodul acel de fericire:
Tu ești onest și plin de respect și generos
Să frângi în zarea vieții un rod așa frumos.
Te-ai dus și te urmară părerile de rău.
În urma ta venit-au un neted nătărău
Ș-acesta... ei... făcut-au ce n-ai vrut să cutezi;
Ce-a mai rămas din dulcea figură, mergi de vezi:
Anii i-au scris cu pana lor neagră pe-a ei frunte.
Și gura cea cu albe mărgăritari, mărunte,

Acuma e zbârcită și ochiul plin de pară,
Ce-și revărsa lumina sa rece în afară
E stins, și nu-i nimica în el, nu-i adâncime;
Tu nu mai vezi într-însul ce nu văzuse nimeni
Decât tu... Ce ajunsese a fi? Cochetă, rece,
Lingușitoare, crudă, din mână-n mână trece
Și caută-n iubire plăcerea numai, care
E-o clipă de beție și-o zi de dezgustare.
Dară acea iubire adâncă și curată,
Care-n viață vine o dată, num-o dată,
Acea eternă sete ce-o au dupăolaltă
Doi oameni ce-și pierdură privirea una-ntr-altă,
Acel amor atât de nemărginit, de sfânt,
Cum nu mai e nimica în cer și pre pământ,
Acea înamorare de tot ce e al ei,
De-un zâmbet, de un tremur al gingașei femei,
Când pentru o privire dai viață, dai noroc,
Când lumea ți-este neagră de nu ești la un loc
Cu ea... Unde-i norocul ce l-a promis ea ție?
Ce va rămâne vouă? Urât și sărăcie!